

Схватање рата у идеологији исламског екстремизма

УДК: 355.01.000.297

Проф. др *Мирољуб Јевтић*

Учење о рату у идеологији исламског екстремизма најпотпуније је изражено у делима Пакистанца Мевдудија и Египћанина Сеида Кутба. Како је та идеологија заступљена и у гласилима исламских заједница насталих на просторима СФРЈ, јасно је да је та доктрина прихваћена широм исламског света. На основу те идеологије и доктрине формиране су у исламском свету бројне терористичке организације, од којих су најпознатије египатски „Ал Цихад“ и сада интернационална „Ал Каида“, којом руководи Осама бин Ладен. Према тој идеологији, читав свет је идолопоклонички, па исламска заједница мора водити рат све до уништења немуслиманског, тј. идолопоклоничког света. Будући да је нереално очекивање да се носиоци те идеологије одрекну свог учења, мора се рачунати на то да ће борба са њима бити дуга и тешка.

Схватање рата у идеологији политичких покрета инспирисаних исламом¹ постало је посебно актуелно последњих деценија 20. века, нарочито од 11. септембра 2001. године. Наиме, тада је дошло до терористичког удара по Пентагону у Вашингтону и терористичких акција сличног типа у којима су срушене две зграде Светског трговинског центра у Њујорку, при чему је погинуло више хиљада људи. Основна питања која заокупљају аналитичаре у већини анализа терористичких аката у САД односе се на организацију која је извела терористичке ударе, на начин на који су извршиоци успели да изведу акције, средства која су користили и пропусти у безбедносном систему САД, пре свега у обавештајно-безбедносном систему.² Међутим, мно-

¹ Израз *исламски екстремизам* у чланку се односи на део светског исламског покрета који је постао посебно важан у другој половини 20. и на почетку 21. века.

² Видети: „Препотенција без основа“, „Војска“, 2. мај 1996, стр. 36–37 (у тексту су анализиране слабости одбране САД, са поруком да су оне неприпремљене да се сукобе са високо мотивисаним појединцима).

го је важније питање зашто је то неко урадио и да ли је то био акт умно поремећених појединаца или је реч о дубоко промишљеној акцији, заснованој на уверењу да се чини исправно дело и на одређеној идеологији. Ако је реч о појединцу, проблем није велики, јер ће се тешко ускоро поновити, али ако су починиоци таквог дела мотивисани неким идеолошким уверењем, које има дугу историју, ситуација је сасвим другачија. У том случају тај акт је само један у низу и може се очекивати да се такве и сличне акције понављају све док постоји таква врста идеологије. Иако још нема прецизних информација ко су починиоци терористичких аката против САД у септембру 2001. године, сви извори указују на то да је реч о исламским терористима. У основи тог покрета је и њихово виђење друштва, начин на који се оно мора градити и средства која се за то морају користити. Најзначајнија идеолошка основа тог покрета у 20. веку садржана је у теорији и пракси неколико организација и личности. Међу организацијама које су везане за настајање тог покрета најважнија су „Муслиманска браћа“³, које је основао Хасан ал Бана (1906–1949), који је био више харизматска личност него теоретичар.⁴ Али је зато Сеид Кутб (1906–1966), један од припадника покрета, написао два дела која чине најважније изворе за идеологију савременог исламског екстремизма.⁵

На изванредан начин Сеид Кутб се може сматрати писцем манифеста милитантног ислама. Због идеја садржаних у тим делима Кутба је суд у Египту осудио на смрт и обесио. Тако је муслиман Насер, у име ислама, обесио другог муслимана, који је негирао да је Насер прави муслиман и који је дао подстицај за настајање идеолошких исламских покрета који, на све могуће начине, настоје да сруше постојећи режим у Египту и који су, због тога, 1981. године⁶ убили председника те државе Анвара ал Садата. Сеид Кутб, заједно са Пакистанцем Мевдудијем,⁷ најзначајнији је писац и хвалитељ борбеног ислама. Учење о рату у делима та два исламска теоретичара може да се подели на неколико делова, а најважније је опште схватање односа са немуслиманским државама, односно заједницама.

³ R. Mitchell, *The Society of Muslims Brothers*, London, 1969; Т. П. Милославскаја, *Начални етап дејателности асоцијацији братев мусулман, у Религии мира*, „Историја и современост“, Москва, 1982; О. Carré и G. Michaud, *Les Frères musulmans 1928–1982, Egypt, Syrie*, Paris, 1982.

⁴ Исто.

⁵ Та дела су: *Знакови на путу и У сенци Курана*, које је преведено и на српски језик, под називом *У окриљу Курана*, а објавио га је 2000. године Исламски теолошки факултет у Сарајеву.

⁶ J. P. Peroncel-Hugoz, *Le radeau de Mohamet*, Paris, 1983.

⁷ Видети, на пример, Ел-Мевдуди, *Джихад у исламу*, „Таквим“ за 1992. годину, издање Председништва Удружења илмије БиХ, Сарајево, 1992.

Мевдуди каже: „Али истина је у томе да ислам није име за религију нити је муслиман назив нације. У збиљи ислам је револуционарна идеологија и програм који тежи да промијени друштвени поредак читавог свијета и да га уреди у сагласју са својим одредбама и идеалима. Муслиман је назив међународне револуционарне партије организоване по исламу да спроведе у дјело њен револуционарни програм. А џихад се односи на револуционарну борбу и крајњи труд који исламска партија спроводи у наведеном циљу“.⁸ На основу тога, ислам се мора сматрати револуционарном идеологијом, а не религијом. Значи, он је идеологија попут марксизма, стаљинизма, маоизма, фашизма, нацизма, либерализма итд., што је најважнија чињеница, као и то да се односи на све муслимане, без обзира на то где живе, уколико се понашају према исламским прописима. Са тог становишта није логично очекивање да муслиман верник искрено прихвати суверенитет било какве друге државе осим исламске. Тачније, он је увек у дилеми да ли да одговори на захтев власти на територији на којој живи или на захтев који му поставља бог. За искреног верника дилеме нема нити ће је икада бити. Ту изричиту оцену идеолошке природе ислама која се може помирити једино с уређењем које се заснива на исламском законодавству још једном је потврдило старешинство Исламске заједнице за Рашку област. Наиме, Сеид Кутб пише: „Тако изгледа исламско друштво. То је дакле друштво у којем се апсолутна подчињеност једино Алаху целешануху подједнако манифестира у убјеђењу његових субјеката, њихову поимању... те у друштвеном уређењу и законодавству. У случају да изостане било који од ових аспеката то дословно значи да изостаје ислам сам“.⁹ Тиме се на индиректан начин каже да пошто, на пример, у СРЈ нема исламског законодавства, нема ни ислама, па људи који пристају да живе у таквом режиму престају да буду муслимани. Због свега тога Мевдуди позива муслимане који живе у немуслиманским земљама да се понашају на следећи начин: „Исто тако немогуће је за муслимана да успије у намјери спровођења исламског система живота под владавином неисламског система власти... И због тога се овој партији не оставља други избор него да заузме државну управу... А ако би ови људи свјесно занемарили своју обавезу да се побуне против овога то јасно показује да су они хипокрити и лашци у својој вјери“.¹⁰ Циљ такве локалне акције „Таквим“ објашњава на следећи начин: „Ислам тежи да уништи све државе и владе било гдје на лицу земље које су супротстављене идеологији и програму ислама... ислам тражи Земљу не само њен дио него цијелу

⁸ Исто, стр. 67.

⁹ „Таквим“ за 1994. годину, ИЗ за Рашку област, Нови Пазар, стр. 11.

¹⁰ Мевдуди, исто, стр. 75–76.

планету¹¹. Тако се показује да је циљ ислама освајање целог света и стварање јединствене државе у којој ће суверен бити бог, односно његов представник на земљи. Та акција се назива цихад.

Веома је важно да за ислам нека земља нема вредност као земља, па ни политички систем који је у њој на снази. За ислам су важне разне врсте вероисповести и он на њих дели свет. Тако се рат води против вероисповести а само посредно против држава у којима се те вероисповести исповедају. Наиме, веома често су одређене државе само формално организовали представници неке вероисповести. Јер, на пример, у секуларним друштвима само се формално и због статистике говори да је у питању хришћанска земља (на пример, Француска) јер је, у суштини, у тим друштвима власт мање-више индиферентна према религији. Али, то за ислам није значајно – он Француску третира према својим критеријумима, а не према вредностима у Паризу. Због тога се у теорији рата о којој говоре Кутб и Мевдуди образлаже рат против идолопоклоника и, затим, рат против хришћана и Јевреја, а то се односи на све монотеисте.

Рат са идолопоклонцима

Сеид Кутб наглашава да свако идолопоклоничко друштво треба у потпуности уништити и забранити исповедање такве вероисповести. Објашњавајући шта је идолопоклоничко друштво, Кутб каже: „Идолопоклоничко друштво може да се представи и као заједница која не негира бога свевишњег али му даје само власт на небу. Оно дозвољава људима да обожавају бога у храмовима, црквама и у џамијама, али им забрањује право на примену божјих закона у њиховом животу. Такво друштво негира право бога да има власт и на земљи“¹². Дакле, према Кутбу, идолопоклоничко друштво није оно што ми обично мислимо, већ свака држава на свету у којој се не примењује интегрално шеријатско право као једини регулатор друштвеног живота. Таква у садашње време није скоро ниједна земља коју, условно, називамо исламском. Тачније, постоје муслиманске земље због тога што имају претежну већину муслимана. Али, пошто ни у једној од њих није примењено интегрално шеријатско право онако како би требало према Кутбу, онда ниједна од тих земаља није исламска, тачније: све су идолопоклоничке државе. Зато прави муслимани морају да сруше тамошње режиме и да успоставе праву исламску заједницу. Да се то односило и на његову домовину Египат и тадашњег шефа државе Насера може се закључити из следећег Кутбовог става: „Сваки човек узима привилегију да доноси законе за друге људе, у пракси преузима прерогативе бога, било да су његове намере у том смислу

¹¹ Исто, стр. 68.

¹² S. Kutb, *Jalons sur la route de l'islam*, Бејрут, 1980, стр. 172.

скривене или отворене. Свака особа која сматра да таква функција припада једном од људи носиоца те функције обожава било да то призна или не. То се поистовећује са идолопоклонством¹³. Зато, сматра Кутб, таква власт се може заменити исламском влашћу само оружаним борбом – цихадом: „Рат... је коначно наложен против свих неверника“¹⁴. Хасан Хилић, теолог југословенских муслимана, то тумачи тако да Бог „није ставио муслиманима у обавезу рат да би они присиљавали људе да прихвате ислам, него да би на земљи успоставили његов правичан, племенит и исправни систем“¹⁵. При томе се не пита како се помоћу крви и убијања може остварити исправан систем. Наиме, такав став је логична последица уверења да само Бог зна о чему је реч, а људи су приморани да му се покоре јер најчешће нису ни свесни суштине појединих Божијих наређења. У *Курану* о томе пише: „Пропишује вам се борба, мада вам није по вољи. – Не волите нешто, а оно може бити добро за вас, нешто волите а оно испадне зло по вас. – *Allah* зна, а ви не знате“¹⁶. Или: „Кад *Allah* и Посланик Његов нешто одреде, онда ни вјерник ни вјерница немају право да по свом нахођењу поступи. А ко *Allaha* и Његова Посланика не послуша, тај је сигурно скренуо с правог пута“¹⁷. То значи рат без престанка док се све неискламске државе униште, о чему говори и Мевдуди (наведени цитат). Посебно је важно да се увиди да је те идеје прихватала и ширила као исламски правоваљане и исламска заједница из СФРЈ, која је, према свему што се зна о исламу, требало да буде најумеренија, јер је деловала у Европи, у једној секуларној земљи, где су многи од оних на које је она претендовала као на муслимане били умногоме секуларизовани.

Рат против хришћана и Јевреја

За Сеида Кутба и његове следбенике, који су на основу његових идеја формирали бројне терористичке групе, хришћанска друштва и државе, исто као и Израел, без обзира на формални монотеизам, у ствари, постале су политеистичке и са њима је рат једини начин општења. Говорећи о њима, Кутб наглашава: „Њихова искривљена концепција вере, која негира божје јединство претвара се у форму неверништва, било замишљајући бога у форми која није у складу са реалношћу, било придавањем богу непостојећих веза са онима које је створио“¹⁸. О неверништву монотеиста Кутб каже: „Они су неверници са својим системима и законодавством. Сва та друштва не почивају

¹³ Исто, стр. 134.

¹⁴ Исто, стр. 110.

¹⁵ „Таквим“ за 1992, стр. 44.

¹⁶ *Куран*, II, стр. 216, превод Бесим Коркут.

¹⁷ *Куран*, XXXIII, стр. 36.

¹⁸ Кутб, исто, стр. 158.

на божјем јединству, на чињеници да власт припада богу, насупрот томе они постављају људе који имају законодавну власт, мада она припада само богу¹⁹. Према Кутбу, та друштва се налазе у стању сталног напредовања политеизма јер се све више секуларизују. Она су политеистичка јер се у њима законодавна власт даје људима који су атеисти, па је власт сасвим лишена духовних утицаја,²⁰ а *Куран* је јасан у вези с идолопоклоницима. У њему пише: „Кад прођу свјети мјесеци, онда убијајте многобошце ђе год их нађете, заробљавајте их, опседајте и на сваком пролазу дочекујте...“²¹ Дакле, идолопоклонике, тј. многобошце, треба убијати као дивље звери, осим у четири света месеца. Али, према даљем тексту, муслиманима је наложено да и политеисте убијају, и то у свако доба. У *Курану* о томе пише: „Број мјесеци у *Allaha* је дванаест, према *Allahovoj* књизи, од дана кад је небеса и Земљу створио а четири су света, то је права вјера. У њима не гријешите! *А борите се* против свих многобожаца, као што се они боре против вас, и знајте да је *Allah* на страни оних који се *Allaha* боје и гријеха клоне“²².

Како су хришћани и Јевреји, према идеологији Сеида Кутба, сведени на ранг идолопоклоника, то се могу увек и свуда убијати. Што је посебно важно, чак и кад би хришћани и Јевреји били пријатељски расположени према муслиманима, тачније кад не би нападали муслимане и њихове земље, припадници муслиманске вере су дужни да њих нападну јер ислам „не познаје ни географске границе нити расне разлике. Он не може оставити човека (*било ког човека*) на земљи, препуштеног пороку или корупцији и потчињености која није потчињеност богу“²³. Како је потчињеност Алаху, у ствари, потчињеност његовом законодавству, то је рушење свих политичких система на свету задатак сваког правоверног муслимана. То мало увијено саопштава и Кутб, бојећи се репресије Насеровог режима, коју ипак није избегао. Посебно је важно да се Кутбов текст појавио у муслиманском Египту, а Мевдудијев, који је много отвореније агресиван, у Босни 1991. године. Али то што је представник такозваног радикалног ислама Кутб рекао није никаква злоупотреба ислама, већ само конкретизација везана за 20. век. А та пракса је била пракса читавог исламског света кроз историју. О томе Неркез Смаилагић каже: „*Dar al harb* (земља рата). Ова уобичајена формула проистекла из логичког развоја појма *џихад* у правцу светог рата, када је он престао бити борба за преживљавање мале заједнице, да би постао основа међународног права

¹⁹ Кутб, *исто*, стр. 150.

²⁰ *Исто*.

²¹ *Куран*, IX, стр. 5.

²² *Исто*, стр. 36.

²³ *Исто*, стр. 129.

исламске државе²⁴. Значи, свети рат постаје основа међународног права исламске државе, и то је утемељено у *Курану*. Како је стицај околности учинио да већина исламских, тј. муслиманских држава одступи од те праксе у 20. веку, чувајући је увек као свој циљ за будућност,²⁵ била је извор идеологије исламског екстремизма и тероризма. Они муслимани који као Кутб и Мевдуди нису хтели да се помире са већинским мишљењем, да се у садашње време цихад не може водити, устали су и инспирисали стварање покрета какав је „Ал Каида“ Осаме бин Ладена.

Веза „ОВК“ и „Ал Цихада“

Пре Осаме бин Ладена постојало је мноштво организација које су својим учењем и праксом промениле слику савременог света. Један од најважнијих јесте египатски покрет „Ал Цихад“, који је ликвидирао египатског председника Анвара ал Садата. Тај покрет је посебно важан јер се претпоставља да је садашњи блиски сарадник Осаме бин Ладена, Ајман ал Завахири, био вођа једне од фракција „Ал Цихада“²⁶. Дакле, Бин Ладенова организација је везана за политички манифест на основу којег је настао „Ал Цихад“, а то је теоретска делатност Сеида Кутба и других сунитских теоретичара, посебно Мевдудија. Веома је важно да је то и реализација идеологије једног од вођа „Ал Цихада“ Мохамеда Абдул Салама Фараца, који је своје политичке ставове изразио у делу *Заборављена обавеза*. Оно садржи следеће ставове, које је претходно у завијенијој форми објавио Сеид Кутб:

1. Почињени грехови муслимана чине неверником. То значи да се муслиман као верник проверава и да може бити одбачен. У политичком смислу то значи да је грешка владара довољан разлог да се он лиши власти.
2. Сарадња са неверним владоцем такође је грех, као и војна служба. Стога је грех и ратовање с Израелом у војсци Анвара ал Садата.
3. Једини излаз је цихад против неверне државе.
4. Једина прихватљива форма цихада је оружана борба. Ислам је, уосталом, борбена религија и увек се наметао силом.

²⁴ Неркез Смаилагић, *Лексикон ислама*, Сарајево, 1990, стр. 113.

²⁵ О томе познати француски аутор Луј Гарде каже: „Проблем светог рата – цихада који муслиман мора водити против неверника. Цихад је божје право и као такав мора укинути сваки појединачни пакт, зато што бог има право да читав свет следи његов закон... Садашње стање је последица неопходности и док она траје нема примене закона. Сада се сматра да се мировни уговор може закључити и на трајно време... Али чак ни тада се не сматра миром (са немуслиманима, прим. М. Ј.) већ само примирјем, јер зависи од стања потребе у којој се налази муслиманска држава и кад неопходност нестане примирје престаје“ (Louis Gardet, *La Cité musulman*, Paris, 1969, II издање, стр. 95).

²⁶ „Политика“, 27. септембар 2001, стр. 3 (за Мохамеда, брата Ајман ал Завахирија, каже се да је био организатор специјалних јединица „ОВК“ на Косову и Метохији).

5. Неопходно је створити исламску државу. То је обавеза сваког верника, јер само у исламској држави под вођством правоверног муслимана може да се реши сваки проблем верника.

6. Борба против неверника унутар државе важнија је од борбе против спољашњих непријатеља. Ослобођење Јерусалима ће се остварити ослобађањем муслиманских земаља од владара неверника који њима владају.

7. Муслимани сада живе у време ратних закона. Закони којима се регулишу односи с околином су ратни закони и муслимани имају право да убију онога ко прети заједници верника. Право да оцени ко угрожава заједницу верника има група „Цихад“.²⁷

Јасно је да је реч о идеологији унутрашње побуне у име ислама против владара који је проглашен недовољним, тј. неискреним верником. Али, из те идеологије се види шта је суштина борбе против свакога ко није муслиман, па се може закључити да се то исто односи и на немуслимане у случају стварања исламске државе. Ако је Ајман ал Завахири био члан „Ал Цихада“, а сада је у организацији Осаме бин Ладена, јасно је да је дошло до еволуције у идеологији исламског екстремизма. Она се огледа у томе да се са борбе против унутрашњег непријатеља та борба пренела на спољни план. Јер, сада су мете немуслиманске земље, што не значи да се одустало од борбе против унутрашњих поредака. Она се води и даље, али се мењају циљеви зависно од тренутних потреба. Како је у међувремену избио рат у Авганистану и требало је поћи тамо, циљ је донекле промењен, а затим су уследили: Чеченија, Босна, Космет итд.

Цихад је само средство за остваривање исламске мисије. Муслимани имају обавезу да читав свет уједине у једну државу под владавином једног владара. Та мисија назива се *дава*. То се буквално може превести као позив на ислам, односно као систем акција којима се остварује та мисија. Цихад је само средство даве. Према томе, када исламски екстремисти изводе своје акције они их не сматрају злочином. Напротив! Убеђени су да је то једини начин да се оствари Божија воља. Будући да су свесни да је то освајање света, и да личи на акције освајача инспирисаних другим идеологијама и учењима, настоје да у својој теоретској делатности ту сличност објасне као случајност и да се, суштински, исламска мисија спроводи из сасвим другачијих разлога. Мевдуди о томе каже: „На овом мјесту, морам истаћи да рат који ислам сматра цихадом јесте само онај који се води у име Allaha – рат да би се задовољила Божја Воља ... Исламски цихад јесте рат, лишен задовољства. То није ништа друго до жртвовање живота богатства и тјелесних задовољстава. Када је овај цихад крунисан победом и кад је утемељена исламска владавина, одговорности постепеног и истински

²⁷ Наведено према Н. I. Amr, *Legitimité et revolution en islam, le debat ouvert par l'Obligation absent*, u „Peuples mediterraneens“, Paris, br. 21/1982.

муслиманског владара су толико бројне да су му сан у ноћи и одмор у дану онемогућени“.²⁸ Упркос томе, чињеница је да није реч о освајању туђих народа и земаља на исти начин на који су то чинили колонизатори. Зато Мевдуди вели: „Иако на изглед ислам осваја државе као и империјализам, између то двоје постоји разлика колика је између неба и земље. Стих обоје лете у ваздух, али ипак свијет Орла је удаљен од свијета Гаврана“.²⁹

Муслимани и рат

За муслимане је наведена разлика довољна јер остварују божију вољу. Због тога „нема мира ни коегзистенције између исламске вјере и неисламских друштвених и политичких институција“.³⁰ Зато је ислам у сталном рату са читавим осталим светом. Читав свет се дели на два дела: на *dar al islam* и на *dar al harb*. Први појам се односи на земљу ислама, тачније на део Земљине кугле у којем се влада према исламским прописима, а други на земље у којима се влада према неисламским принципима и муслимани су у сталном рату са тим светом. Тај свет је, стога, земља рата у којој важе ратни закони. Тај рат не може престати док ислам не победи. Говорећи о чињеници да ипак постоје бројни неисламски системи, професор техранског универзитета Матин-Дафтари је постојање тих земаља, са гледишта исламског права, окарактерисао као привремено признате.³¹ То значи да минијатурни Катар сматра САД привремено признатом земљом, која ће бити, кад-тад, подвргнута исламском суверенитету. До тада су САД *dar al harb*, тј. земља рата, у којој владају ратни закони.

Пошто је тај став заснован на дубокој вери да је то божија воља и да људи морају да је испуњавају или ће бити кажњени, илузорно је очекивање да ће заступници тих теза променити мишљење. Између страха од Бога и његове казне и страха од идолопоклоника (сви њихови противници), они ће се увек више бојати божије казне. А она је страшна и према *Курану*: „Онима који не буду вјеровали биће одијела од ватре скројена, а кључала вода биће на главе њихове љевана, од ње ће се истопити оно што је у трбусима њиховим и кожа, а гвозденим маљевима биће млаћени, кад год покушају да због тешког јада из ње изађу, биће у њу враћени: Искусите патњу у ватри ужасној“.³² Страх од таквих паклених мука је основни узрок који исламске екс-

²⁸ Мевдуди, *исто*, стр. 81.

²⁹ *Исто*, стр. 82.

³⁰ Алија Изетбеговић, *Исламска декларација*, пренето из: Мирољуб Јевтић, *Од исламске декларације до верског рата у БиХ*, Прњавор, 1995, стр. 216.

³¹ *Revue de droit international et de sciences diplomatiques et politiques*, „Zenera“, бр. 1/1962, стр. 11.

³² *Куран*, XXII, стр. 19–22.

тремисте нагони на оружане акције. За њих, како тврди Кутб, не може бити пријатељства са било којом неисламском земљом или појединцем. Чак се и сродство, ако се испречи између ислама и неког муслимана, потискује у други план. Кутб каже: „Једино сродство које муслиман може да има произилази из вере у бога које га веже за остале муслимане који деле његову веру. Дакле сродство које веже једног муслимана није оно које га веже за оца, мајку, брата или жену, ако прво сродство које га веже за бога није остварено“.³³ У *Курану* о томе пише: „О, вјерници не пријатељујте ни са очевима вашим ни са браћом вашом ако више воле невјеровање од вјеровања. Онај од вас који буде с њима пријатељовао, тај се доиста према себи огријешо“.³⁴ Зато за муслимана нема мира ни са немуслиманским земљама, па Кутб каже: „Постоји само једна кућа – исламска кућа, где је основана исламска држава, где влада божја религија, чија правила се у њој примењују и где муслимани брину једни за друге. Свака друга кућа је само непријатељска за муслимана и његов однос са њом не може да буде ништа друго него рат или примирје везано за одређене услове, таква кућа никад не може бити сматрана кућом ислама и добри односи не могу да владају између њених становника и муслимана“.³⁵ Та чињеница показује сву несмисаоност америчке политике после напада на Светски трговински центар. У Авганистан се из САД упућује хуманитарна помоћ и чине се покушаји да се успоставе везе с исламским светом, али то неће нимало променити психологију оних који су одлучили да се са САД боре до краја.

Колико је и какво је уверење носилаца идеологије исламског екстремизма види се из следећег Кутбовог става: „Земља на којој не влада ислам и која није подчињена исламским институцијама се, од стране муслимана, сматра као кућа непријатеља са којом се мора ући у борбу, чак и да је та земља његова рођена земља или у којој се налазе његови крвни рођаци или рођаци по тазбини и чак ако он на територији те земље поседује добра и интересе“.³⁶ Ако се то повеже с наведеном Мевдудијевом изјавом, јасно је колика је лојалност људи који заступају ту идеологију својој новој отаџбини, односно земљи у коју су дошли (на пример, имигранти који су се населили у земље Европе и САД којима су, приликом добијања докумената, морали да изразе лојалност). У вези с тим је чињеница да се Кутбово упозорење, у ствари претња, не односи на земљу имиграције, већ на матичну земљу, са којом је муслиман везан вековима. Поставља се питање, ако је то став оних које називају екстремистима и терористима, да ли то значи да је мала база из које се они регрутују. Одговор је нажа-

³³ Кутб, *исто*, стр. 223.

³⁴ *Куран*, IX, стр. 23.

³⁵ Кутб, *исто*, стр. 222.

³⁶ *Исто*, стр. 233.

лост: не! Јер терористима, тј. носиоцима те идеологије, за право даје *Куран*, у којем пише: „Реци: Ако су вам очеви ваши, и синови ваши, и браћа ваша, и жене ваше, и род ваш, и имања ваша која сте стекли, и трговачка роба за коју страхујете да неће прође имати, и куће ваше у којима се пријатно осећате – милији од *Allaha* и његова Посланика и од борбе на Његовом путу, онда причекајте док *Allah* своју одлуку не донесе. А *Allah* грешницима неће указати на прави пут“.³⁷

Носиоци те идеологије су уверени да чине једину исправну ствар и добро дело са гледишта ислама. А то је оно што је за верника најважније. Та се логика посебно види из третирања људских права. Наиме, корпус људских права који је оличен у „Општој декларацији о људским правима ОУН“ и „Пакту о грађанским и политичким правима“ исте организације не примењује се ни у једној земљи у којој је ислам извор идеологије и легитимитета.³⁸ У свим тим земљама је дискриминација немуслимана и жена подигнута на степен позитивног права. Сваки покушај да се исламске земље наведу да прихвате ту концепцију људских права значила би одрицање од ислама. А за њих би то био доказ да заслужују паклене муке после смрти, али и казну на земљи. Зато за њих рат не значи кршење људских права или злочин. У „Гласнику врховног исламског старешинства у СФРЈ“ („ГВИС“) о томе пише: „Религија – ако се може говорити уопштено – не признаје да је иједно начело више од њеног властитог, па чак ни опстанак људског рода. Ако затражимо од ње да успостави мир, учиниће то на свој начин или никако“.³⁹ А тај мир може бити само мир ислама, без права на постојање немуслиманских држава. Са тог гледишта рат није лоша појава, већ је урођена човеку на овоме свету: „Због тога муслимански ауторитети наглашавају да джихад остаје судбина људи све док живе унутар подручја у којем им је Бог прописао религијске обавезе, то јест све док живе на овоме свијету. Пун и свеукупан мир неће бити постигнут све док не стигне до куће мира, која се не може наћи у овој равни постојања“.⁴⁰

*
*   *
*

Будући да се муслимани неће одрећи ислама, на садашњем ступњу друштвених односа мир са носиоцима те идеологије може да се обезбеди само *равнотежом страха*. То значи стално улагање у војску

³⁷ *Куран*, IX, стр. 24.

³⁸ На пример, Мирољуб Јевтић, *Права човека у исламским земљама*, „Марксистичка мисао“, бр. 5/1986.

³⁹ „ГВИС“, бр. 3/1991, стр. 283.

⁴⁰ *Исто*, стр. 300 (наведени цитат је из службеног гласника Исламске заједнице СФРЈ, која је представљана као најумеренија исламска заједница на свету).

и војну индустрију, што подразумева велике трошкове на рачун друштвеног стандарда. На политичкој мапи света очигледно је да на просторима на којима заједно живе немуслимански и муслимански или трају ратни сукоби или им прети рат: на Филипинима између римокатолика и муслимана, у Индонезији између муслимана и протестаната, са једне, и римокатолика, са друге стране, на Молучким острвима између политеиста и муслимана на Јави, на Тимору између римокатолика и муслимана, на Тајланду и у Бурми: између будиста и муслимана, у кинеској провинцији Сикјанг између муслимана и конфучијанских Кинеза, у Кашмиру између хиндуса и муслимана, у Чеченији између православаца и муслимана, у Палестини између Јевреја и муслимана, у Босни између муслимана и римокатолика, односно православаца, као и на Космету и у Македонији. Такође, тамо где нема немуслимански трају стални сукоби између разних муслиманских фракција и секти. Све су то, на жалост, чињенице, а каква ће се политика, на основу њих, формулисати и спроводити зависи од међународне политике.